

SENSORVEILEDNING

Sensorveiledning utarbeides av den/de som lager oppgavesettet til den aktuelle eksamen og utarbeides samtidig med eksamensoppgaven.

Sensorveiledningene skal være tilgjengelige for studentene etter at karakterer er fastsatt, jf. UH-loven § 5-3 (3) - <https://lovdata.no/lov/2005-04-01-15/§5-3>.

Generell info

Emneinformasjon	
Emnekode	IS 205
Emnenavn	Sosiologiske perspektiver på idrett
Studieår semester	Høst 2023
Studiepoeng	10
Emneansvarlig	Hanne Sogn
Eksamenstype	Hjemmeeksamen

Malen tilpasses eksamenstype/vurderingsform.

Dokumenter som skal være tilgjengelig for sensor

x Eksamensoppgave (dersom den ikke følger i WISEflow)

x Emneplan eller fagplan

x Informasjon som er gitt til studentene om den konkrete eksamen

Læringsutbytte

Hvilke læringsutbyttebeskrivelser er eksamensoppgaven knyttet til?

- redegjøre for sentrale perspektiver i sosiologisk teori
- forstå idrettsdeltakelse blant ulike grupper i befolkningen med spesielt fokus på sosial klasse, kjønn og etnisitet
- reflektere (kritisk) over idrett som sosialiseringsarena
- reflektere (kritisk) rundt positive og negative sider ved idrett i dagens samfunn
- formidle sine kunnskaper og diskutere fagstoff både skriftlig og muntlig
- formidle relevant fagstoff og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere om faglige problemstillinger

Pensum/fagstoff

Henvis til de mest aktuelle delene av pensum/fagstoff knyttet til eksamensoppgaven.

Alle skal besvare oppgave 1. Oppgave 1 vektet 40 % av vurderingen

Oppgave 1: Gjør rede for ulike sosiologiske perspektiver på sosial klasse i samfunnet. Drøft sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse.

Coakley, J. J., & Pike, E. (2014). *Sports in society: Issues and controversies* (2. utg.). McGraw-Hill.

Dowling, F. J. (2016). De idrettsflinkes arena: Ungdoms fortellinger fra kroppsøvningsfaget med blikk på sosial klasse. I Ø. Seippel, M. K. Sisjord & Å. Strandbu, Ungdom og idrett (s. 249-268). Cappelen Damm Akademisk.

Giddens, A. & Sutton, P. W. (2017). *Sociology* (8. utg.). Polity Press.

Seippel, Ø. (2016). Sprek, vakker og kjedelig: Ungdom og idrett (s. 93-112). Capp? Trøning og mening blant ungdom: 1985-2013. I Ø. Seippel, M. K. Sisjord & Å. Strandbu, elen Damm Akademisk.

Strandbu, Å., Gulløy, E., Andersen, P. L., Seippel, Ø., & Dalen, H. B. (2007). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og fremtid. *Norsk Sosiologisk Tidsskrift*, 2(1), 132-151

Østergaard, C. (2016). Bourdieu – smag, distinktion og idrætten, I L. F. Thing & U. Wagner (Red.), Grundbog i idrætssociologi (2. utg.) (s. 53-70). Munksgaard.

Velg to av følgende oppgaver. Oppgave 2-4 vektet 60 % av vurderingen (30 % på hver valgte oppgave):

Oppgave 2: Gi et eksempel på hvordan begrepet om «heteronormativitet» kan anvendes til å belyse og drøfte problematikker i idrettens verden?

Coakley, J. J., & Pike, E. (2014). *Sports in society: Issues and controversies* (2. utg.). McGraw-Hill.

Giddens, A. & Sutton, P. W. (2017). *Sociology* (8. utg.). Polity Press.

Oppgave 3: Gjør rede for ulike perspektiver på idrett som sosialiseringarena. Drøft sentrale aspekter ved tilrettelegging av idrett for barn og unge.

Coakley, J. J., & Pike, E. (2014). *Sports in society: Issues and controversies* (2. utg.). McGraw-Hill.

Dowling, F. J. (2016). De idrettsflinkes arena: Ungdoms fortellinger fra kroppsøvningsfaget med blikk på sosial klasse. I Ø. Seippel, M. K. Sisjord & Å. Strandbu, Ungdom og idrett (s. 249-268). Cappelen Damm Akademisk.

Frydendal, S., & Thing, L. F. (2019). A shameful affair? A figurational study of the change room and showering culture connected to Physical Education in a Danish upper secondary school. *Sport, Education & Society*, 25(2), 161-172.

Giddens, A. & Sutton, P. W. (2017). *Sociology* (8. utg.). Polity Press.

Seippel, Ø. (2016). Sprek, vakker og kjedelig: Ungdom og idrett (s. 93-112). Capp? Trøning og mening blant ungdom: 1985-2013. I Ø. Seippel, M. K. Sisjord & Å. Strandbu, elen Damm Akademisk.

Strandbu, Å., Gulløy, E., Andersen, P. L., Seippel, Ø., & Dalen, H. B. (2007). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og fremtid. *Norsk Sosiologisk Tidsskrift*, 2(1), 132-151

Thing, L. F. (2016). Erving Goffman. I L. F. Thing & U. Wagner (Red.) (2016). Grundbog i idrætssociologi (2. utg.) (s. 153-168). Munksgaard.

Østergaard, C. (2016). Bourdieu – smag, distinktion og idretten, I L. F. Thing & U. Wagner (Red.), Grundbog i idrætssociologi (2. utg.) (s. 53-70). Munksgaard.

Oppgave 4: Gjør rede for og drøft Coakley og Pikes (se kap. 7 om vold i idretten) tanker om at idrett slik idrett praktiseres kan bidra til å reprodusere en kjønnsideologi som antar menns overlegenhet over kvinner.

Coakley, J. J., & Pike, E. (2014). *Sports in society: Issues and controversies* (2. utg.). McGraw-Hill.

Undervisning

Forelesningsplan og/eller timeplan følger vedlagt. Hvis aktuelt, kan kommentere vektleggingen av ulike deler av pensum i undervisningen, hvilke undervisningsmetoder som er brukt, og ev. annen informasjon om gjennomføringen av undervisningen/emnet som er relevant for å kunne vurdere besvarelsene på en best mulig måte. Ved selvstendige oppgaver, har studentene fått veiledning underveis?

Fasit/Løsningsforslag/ Vurderingskriterier

Ved konkrete svaralternativ, definer hva kandidaten må ha med i svaret sitt for å svare på hver oppgave, f.eks. i form av fasit, eller moment fra pensum i disiplinbaserte eksamener/muntlige eksamener. Ved individuelt utformede oppgaver, definer punkt/moment oppgaven bør inneholde. Hvilke forventninger er det til et A-svar, et godt gjennomsnittlig svar (altså C-svar) og et E-svar? Ved karakterskala bestått/ikke bestått, hva må være med for å bestå eksamen?

Veiledende mal for innhold

- **Overordnede kriterier for vurdering:** Læringsutbyttebeskrivelser og/eller vurderingskriterier satt for den enkelte eksamen (f.eks. praktisk eksamen/muntlig eksamen, bachelor-/masteroppgaver og andre større oppgaver):

Oppgave 1) Gjør rede for ulike sosiologiske perspektiver på sosial klasse i samfunnet. Drøft sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse.

Gjennomføring av oppgaven: Formålet med oppgaven er å få studentene til å forstå ulike sosiologiske perspektiver på sosial klasse i samfunnet, samt drøfte sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse. Oppgaven kan deles inn i to deler: første del er å gjøre rede for ulike perspektiver på sosial klasse, og andre del er å drøfte sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse.

For å besvare første del av oppgaven, bør studentene gjøre en grundig gjennomgang av ulike sosiologiske perspektiver på sosial klasse. Dette kan inkludere klassiske teorier som Marx sin klasseanalyse, Weber sin teori om sosial stratifisering og Bourdieu teori om kapitalformer.

Studentene kan diskutere hvordan disse perspektivene forklarer sosiale forskjeller og ulikhet basert på klasse, og hvordan de ulike perspektivene ser på klasse som enten økonomisk, kulturell eller symbolsk.

En eller flere av følgende perspektiver bør nevnes:

1. Marxistisk perspektiv: Marxismen fokuserer på klassestrukturen og kapitalismens rolle i å skape og opprettholde sosial ulikhet. Ifølge marxismen er sosial klasse i samfunnet basert på forholdet til produksjonsmidlene, hvor kapitalister har makt over arbeiderne. Denne maktdynamikken fører til utbytting og økonomiske forskjeller mellom ulike klasser.
2. Weberiansk perspektiv: Webers perspektiv tar hensyn til både økonomisk kapital og andre faktorer som utdanning, yrke og livsstil. Weber delte samfunnet inn i tre hovedklasser: økonomisk overklasse, mellomklasse og arbeiderklasse. I tillegg til økonomiske faktorer så inkluderer også Weberiansk perspektiv sosial status, estetisk smak og kulturelle preferanser.
3. Funksjonalistisk perspektiv: Funksjonalistisk perspektiv ser på sosial klasse som en nødvendig funksjon i samfunnet. Ifølge funksjonalister sørger samfunnet for et hierarki basert på evner og bidrag til samfunnet. Dette hierarkiet sikrer effektivitet og samfunnsstabilitet, og belønner de som bidrar mest til samfunnet.
4. Sosial mobilitet: Sosial mobilitet påvirker også perspektivet på sosial klasse. Horisontal sosial mobilitet refererer til bevegelse innenfor samme sosiale klasse, mens vertikal sosial mobilitet refererer til bevegelse mellom forskjellige sosiale klasser.

I del to av oppgaven skal studentene drøfte sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse. Her bør studentene diskutere hvordan sosial klasse kan påvirke tilgangen til og deltakelsen i idrettsaktiviteter. Eks. på temaer som kan diskuteres:

- Sosial klasse kan påvirke idrettsdeltakelse på flere måter. Først kan sosial klasse påvirke tilgangen til ressurser og mulighetene for å delta i idrett. Familiebakgrunn, økonomisk status og utdanning kan alle ha innvirkning på tilgang til trening, utstyr og støtte fra foreldre eller samfunnet.
- Videre kan sosial klasse påvirke mulighetene til å delta i organiserte idrettsaktiviteter. Dyre medlemskap i sportsklubber og lag kan gjøre det vanskelig for lavinntektsfamilier å delta. I tillegg kan sosial klasse påvirke muligheten til å delta i skoleidrett, da noen skoler kan ha bedre tilbud og ressurser enn andre.
- Sosial klasse kan også påvirke deltakelsesmønsteret og valget av idrett. Høyere sosial klasse har ofte bedre muligheter til å velge og spesialisere seg i idretter som krever mer økonomiske ressurser, for eksempel golf eller ridning, mens lavere sosial klasse kan ha større deltakelse i tradisjonelle folkesporter.
- Det er også verdt å merke seg at sosial klasse kan påvirke den generelle holdningen og interessen for idrett. For eksempel kan høyere sosial klasse ha en tendens til å favorisere sportsgrener assosiert med deres sosiale gruppe, som polo eller seiling, mens lavere sosial klasse kan ha sterkere interesse for mer populære og tilgjengelige idretter som fotball eller basketball.
- Samlet sett viser forskningen at det er en sammenheng mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse. Lavere sosial klasse kan oppleve mer begrensede muligheter for deltakelse i idrett og være mer begrenset til folkekulturelle idretter, mens høyere sosial klasse har mer ressurser og valgmuligheter for å delta i idrett. Dette kan videre bidra til å opprettholde sosial ulikhet og klasseforskjeller innen idretten.

Når det gjelder vurderingskriterier, bør studentene demonstrere en god forståelse av de ulike sosiologiske perspektivene på sosial klasse. De bør kunne presentere disse perspektivene på en klar

og sammenhengende måte, og sammenligne og kontrastere dem på en kritisk måte. Videre bør studentene vise evne til å bruke relevant empirisk forskning og teori for å drøfte sammenhengen mellom idrettsdeltakelse og sosial klasse. En god besvarelse vil også vise evne til å reflektere over implikasjonene av funnene og trekke konklusjoner basert på analysen.

Oppgave 2) Gi et eksempel på hvordan begrepet om «heteronormativitet» kan anvendes til å belyse og drøfte problematikker i idrettens verden?

Gjennomføring av oppgaven: I denne oppgaven blir studentene bedt om å gi et eksempel på hvordan begrepet "heteronormativitet" kan anvendes til å belyse og drøfte problematikker i idrettens verden. Oppgaven krever at studentene har kunnskap om begrepet "heteronormativitet" og er i stand til å relatere det til idrettsmiljøet.

For å svare på oppgaven bør studentene starte med å gi en kort og tydelig definisjon av begrepet "heteronormativitet". De bør forklare hvordan heteronormativitet beskriver en antatt naturlig og normativ oppfatning av kjønn og seksualitet, der det oppfattes som normalt at folk er heterofile.

Videre bør studentene velge et konkret eksempel fra idrettens verden som illustrerer problematikk knyttet til heteronormativitet. De bør drøfte hvordan heteronormativitet kan bidra til å skape ekskluderende og diskriminerende miljøer i idretten, samt hvordan dette kan påvirke enkeltpersoner og samfunnet generelt.

Studentene bør også kunne drøfte mulige konsekvenser av å utfordre eller avvike fra heteronormative normer i idretten. De bør vurdere hvordan idrettsmiljøet kan påvirke og påvirkes av endringer i synet på kjønn og seksualitet.

Når oppgaven skal vurderes, er det viktig å vurdere studentenes forståelse av begrepet "heteronormativitet" og deres evne til å knytte det til relevante problemstillinger i idretten. Det er også viktig at studentene evner å drøfte og analysere problematikken på en grundig og reflektert måte.

Oppgave 3) Gjør rede for ulike perspektiver på idrett som sosialiseringsarena. Drøft sentrale aspekter ved tilrettelegging av idrett for barn og unge.

Gjennomføring av oppgaven: Studenten skal først gjøre rede for ulike perspektiver på idrett som sosialiseringsarena. Perspektivene kan inkludere funksjonalistisk, konfliktperspektiv, symbolsk interaksjonistisk og fenomenologisk perspektiv. Studenten skal forklare hva hvert av disse perspektivene innebærer, og hvordan de kan brukes til å forstå idretten som en arena for sosialisering.

Deretter skal eleven drøfte sentrale aspekter ved tilrettelegging av idrett for barn og unge. Drøftingen skal ta hensyn til faktorer som kjønn, sosial bakgrunn, funksjonsnedsettelse og mangfold. Eleven skal reflektere over hvordan idrett kan bidra til at barn og unge utvikler seg sosialt og fysisk, og hvordan ulike tilretteleggingstiltak kan bidra til å inkludere alle barn og ungdommer i idrettsaktiviteter. Studentens drøfting skal være kritisk og begrunnet.

- Besvarelsen bør inkludere hva sosialisering innebærer i sosiologisk sammenheng.
- Drøft deretter ulike sosiologiske perspektiver på idrett som sosialiseringsarena. Eksempler på perspektiver kan være funksjonalistisk, konflikt-teoretisk og symbol interaksjonistisk perspektiv. Studenten bør presentere de ulike perspektivene og diskutere hvordan idrett kan bidra til sosialisering basert på hver av disse teoriene.
- Besvarelsen bør inkludere betydningen av idrett for barn og unges sosialisering og utvikling.
- Drøft deretter ulike sentrale aspekter ved tilrettelegging av idrett for barn og unge. Dette kan inkludere faktorer som inkludering, tilgang til idrettsaktiviteter, organisering av trening og konkurranser, økonomiske forhold og kjønnsperspektiver. Studenten bør presentere og diskutere ulike perspektiver på disse aspektene basert på relevant teori og forskning.
- Oppsummer de viktigste funnene og poengene som er presentert i besvarelsen.
- Drøft eventuelle implikasjoner og utfordringer knyttet til tilrettelegging av idrett for barn og unge.
- Avslutt besvarelsen med en konklusjon som oppsummerer hovedfunnene og gir en avsluttende vurdering av temaet.

Oppgave 4) Gjør rede for og drøft Coakley og Pikes (se kap. 7 om vold i idretten) tanker om at idrett slik idrett praktiseres kan bidra til å reprodusere en kjønnsideologi som antar menns overlegenhet over kvinner.

Gjennomføring av oppgaven: Oppgaven ber om en redegjørelse og drøfting av Coakley og Pikes tanker om hvordan idretten kan bidra til å reprodusere en kjønnsideologi som antar menns overlegenhet over kvinner.

Studenten bør:

- Redegjør for Coakley og Pikes tanker om kjønnsideologi i idretten: Start med å gi en kort introduksjon til Coakley og Pike og deres teoretiske perspektiv på idrett og kjønnsideologi. Beskriv deretter hvordan de mener at idrettens praksis og struktur kan bidra til å opprettholde og forsterke en forestilling om menns overlegenhet over kvinner.
- Forklar hvordan idrett kan reprodusere kjønnsideologi: Gjennomgå konkrete eksempler og argumenter fra Coakley og Pike som viser hvordan idrett kan bidra til å reprodusere en kjønnsideologi. Dette kan inkludere diskusjon om seksualisering og objektivering av kvinnelige idrettsutøvere, hierarkiske strukturer og dominans i idretten, ulik medieomtale av mannlige og kvinnelige idrettsutøvere osv.
- Drøft kritiske perspektiver: Gi en oversikt over kritiske perspektiver på Coakley og Pikes synspunkter. Diskuter hvordan noen forskere og teoretikere kan argumentere for at idretten faktisk bidrar til å redusere kjønnsforskjeller og fremme likestilling, for eksempel ved å fremme økning i kvinnelige idrettsutøvere og tiltak for å bekjempe kjønnskjevhet i idretten.
- Diskuter alternative løsninger: Avslutt drøftingen ved å diskutere alternative løsninger eller tiltak for å redusere kjønnsideologi i idretten. Dette kan inkludere tiltak som fremmer inkludering og mangfold, styrking av kvinner innen idrettsledelse og trenerroller, endring av språkbruk og mannsdominerte normer i idretten, osv.

Det kan også være hensiktsmessig å inkludere en avslutning som oppsummerer de viktigste poengene i drøftingen og eventuelt gir noen avsluttende synspunkter basert på den gjennomgåtte litteraturen.

- [Generelle karakterbeskrivelser for UH-sektoren](#) (UHR 6. august 2004, rev. 2011), eller beskrivelse av krav til **bestått/ikke bestått karakter** (avhengig av karakteruttrykk for den enkelte eksamen)
- **Relevant pensum for oppgavesettet.** Ved konkrete spørsmål oppgis pensumreferanse til det enkelte spørsmål
- **Forventninger til besvarelse.** Ved eksamener med flere konkrete spørsmål beskrives forventninger til hva som gir full uttelling på det enkelte spørsmål, evt. hva som forventes for bestått besvarelse. Spørsmålsstillingen vil avgjøre hvor konkret sensorveiledningen kan utformes. Hvis det brukes poenggiving som hjelpemiddel i vurderingen, beskrives i grove trekk hvordan poengene fordeles.
- **Bruk av faglig skjønn – helhetlig vurdering** bør presiseres, opp mot generelle karakteruttrykk og/eller vurderingskriterier for den aktuelle eksamenen
- **Andre forhold av betydning for vurdering.** (F.eks. hvis oppgaver skal vektas ulikt, hvis noe av pensum er mindre vektlagt enn andre deler, evt. plagiatskontroll m.m.)